

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни**

**"ТЕХНІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ
ОПЕРАЦІЙ"**

**для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.
Протокол № 8 від 25.02.2014 р.

Укладач Котиш О. М.

M54 Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Техніка і організація зовнішньоекономічних операцій" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання / укл. О. М. Котиш. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 28 с. (Укр. мов.)

Подано методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни. Наведено структуру курсової роботи, приклади оформлення планів та методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів у процесі її виконання і захисту.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент".

Активізація процесів інтеграції України в міжнародну економічну систему сприяла поглибленню економічних зв'язків держави з різними країнами світу. У зв'язку з цим вивчення особливостей здійснення зовнішньоекономічних операцій та ефективне управління ними має велике значення у процесі підготовки фахівців у даній сфері. Від рівня кваліфікації саме таких фахівців залежить якість ведення зовнішньоекономічної операції та входження України до світового простору.

У процесі вивчення навчальної дисципліни "Техніка і організація зовнішньоекономічних операцій" (далі Техніка і організація ЗЕО) для отримання студентами глибоких теоретичних та практичних знань використовуються різні форми аудиторної та позааудиторної самостійної роботи, це дозволяє активізувати їх пізнавальну та дослідницьку діяльність.

Згідно з навчальним планом напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" спеціалізації "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності", вивчення студентами навчальної дисципліни "Техніка і організація ЗЕО" закінчується виконанням курсової роботи, яка займає особливе місце в системі діагностики якості підготовки фахівців.

Курсова робота спрямована на розвиток самостійної діяльності й аналітичних здібностей студентів. Виконання курсової роботи дозволить студентам поглибити та систематизувати свої теоретичні та практичні знання у сфері зовнішньоекономічної діяльності, митної справи на рівні підприємства, а також навички щодо підготовки, аналізу, укладення та виконання різного роду міжнародних бізнес-операцій, що дозволить закласти основи до ведення ними в подальшому практичної діяльності в галузі міжнародного комерційного права та міжнародного торгово-економічного співробітництва України в цілому. В процесі підготовки курсової роботи студент повинен виявити вміння використовувати нормативно-правові документи та спеціальну наукову літературу, грамотно формулювати та висловлювати власні думки, робити висновки

та обґрунтовані пропозиції.

1. Порядок організації виконання та захисту курсової роботи

1.1. Загальні методичні рекомендації

Виконання курсової роботи є важливим і завершальним етапом вивчення навчальної дисципліни "Техніка і організація ЗЕО" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Перш ніж розпочинати писати курсову роботу, студент має ознайомитися з основними вимогами до її виконання.

Тема курсової роботи повинна бути актуальною, тобто такою, що відповідає сучасним потребам розвитку зовнішньоекономічної діяльності, а питання, що розкриваються в роботі, важливі для розуміння суті і структури діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Актуальність результатів означає їх важливість для науки та практики. Студент повинен достатньо повно розкрити основні поняття і терміни, що стосуються проблеми курсової роботи, включити у зміст матеріалу тільки об'єктивні факти і реальні практичні приклади. Курсова робота повинна свідчити про вивчення достатньої кількості (не менше 30) опублікованих джерел вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі; містити систематизацію та аналіз різних думок і підходів, формування власної точки зору на досліджувану проблему; містити результати порівняння теоретичних поглядів вчених і практичної діяльності вітчизняних і зарубіжних підприємств, а також обґрунтовані висновки та пропозиції. У процесі написання курсової роботи студент повинен проаналізувати українське та іноземне законодавство, що стосується обраної теми, дати свою оцінку.

У роботі не повинно бути граматичних та стилістичних помилок; необхідно дотримуватись правил цитування, оформлення посилань на літературні джерела та їх списку. Мова роботи повинна бути науковою,

тобто точною, ясною, стислою та мати змістовну завершеність.

1.2. Порядок виконання курсової роботи

Виконання курсової роботи студентами можна представити у вигляді схеми, яка складається з семи етапів (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Етапи виконання курсової роботи

1 етап. На першому етапі студент самостійно обирає тему курсової роботи з переліку запропонованої тематики при погодженні з науковим

керівником (лектором даної дисципліни). Тема курсової роботи обирається довільно студентом, з урахуванням його особистої зацікавленості та професійного спрямування. Під час виконання курсової роботи дослідник спочатку вивчає проблему на макрорівні, тобто держави, галузі (або регіону), а потім на мікрорівні – підприємства.

На даному етапі студент при консультуванні з науковим керівником визначає мету роботи, її актуальність, задачі, об'єкт та предмет дослідження.

Мета дослідження повинна виходити з теми курсової роботи. Для досягнення зазначеної мети формуються задачі, виконання яких забезпечує досягнення поставленої мети.

Студент має право запропонувати свою тему курсової роботи, обґрунтувавши її актуальність та доцільність науковому керівнику.

Студентам, які не обрали тему курсової роботи, лектор визначає її самостійно.

На виконання даного етапу студент витрачає 5 % загального часу, відведеного для написання курсової роботи.

На **2 етапі** на основі сформованої мети, задач, предмета та об'єкта складається план курсової роботи за погодженням з науковим керівником, виконання цього етапу займає 3 % загального часу.

На **3 етапі** студент формує інформаційну базу, яка максимально дозволяє вивчити об'єкт та предмет дослідження, розкрити сутність теми та досягти встановленої мети курсової роботи.

Інформаційна база повинна складатися з джерел вітчизняних і зарубіжних науковців, а також з українського та іноземного законодавства.

Виконання даного етапу складає 15 % загального часу.

Особливістю **4 етапу** є теоретичне вивчення сформованого інформаційного забезпечення. Визначаються основні проблеми, аналізуються підходи до вивчення економічних категорій термінів за темою роботи, вивчаються й оцінюються статистичні дані, встановлюються напрями розвитку запропоновуються шляхи подолання проблем, тобто здійснюється систематизація та узагальнення наукових фактів, всебічне вивчення конкретного об'єкта, його структури, характеристик, зв'язків.

Час на проходження даного етапу складає 40 %.

На **5 етапі** студент письмово викладає матеріал згідно з вимогами, які наведено у розділі 4 "Структура та оформлення курсової роботи"

На проходження цього етапу студент витрачає 20 % загального часу.

На останньому **6 етапі** студент подає свої висновки, які науково обґрунтовує, наводить аргументи на їх користь. Даний етап займає 17 %.

На **7 етапі** студент (не пізніше ніж за 2 тижні до захисту курсової роботи) подає роботу на перевірку науковому керівнику у зазначений термін. У разі виявлених недоліків та/або неточностей, студент повинен доопрацювати роботу за вказаними зауваженнями та повторно здати лектору на перевірку.

2. Рекомендована тематика курсових робіт

1. Інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

2. Особливості економічного співробітництва між країнами Співдружності незалежних держав.

3. Податкова політика підприємства у зовнішньоекономічній діяльності як джерело підвищення її ефективності.

4. Механізм проникнення фірми на світовий ринок.

5. Особливості державного регулювання експортно-імпортової діяльності в Україні.

6. Особливості маркетингових досліджень зовнішніх ринків.

7. Організація діяльності торгово-посередницьких фірм на зовнішніх ринках.

8. Товарообмінні операції у зовнішньоекономічній діяльності: специфіка укладання, реалізації та оцінки економічної ефективності.

9. Особливості укладання та реалізації консигнаційних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.

10. Організація та механізм здійснення міжнародного лізингу.

11. Транспортне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

12. Управління діяльністю франчайзингової компанії в Україні.

13. Організація міжнародної ліцензійної торгівлі.

14. Наслідки вступу України у Світову організацію торгівлі.

15. Розвиток коопераційних зв'язків підприємств України у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

16. Оптимізація валютно-фінансових умов зовнішньоекономічного контракту.

17. Особливості розрахунку контрактної ціни товару з урахуванням різних умов поставок Інкотермс-2010.

18. Специфіка ціноутворення у зовнішній торгівлі.

19. Техніко-економічне обґрунтування зовнішньоекономічної угоди.

20. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Факторна модель ефективності ЗЕД підприємства.

21. Економічна ефективність експортних операцій підприємства.

22. Економічна оцінка імпорتنих операцій.

23. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом.

24. Формування та розвиток міжнародних логістичних систем підприємства.

25. Управління організаційним розвитком підприємства (на прикладі зовнішньоекономічного підрозділу підприємства).

26. Розвиток експортного потенціалу підприємства (регіону, країни).

27. Пошук та оцінка іноземного партнера під час здійснення зовнішньоекономічної операції.

28. Особливості проведення зовнішньоекономічної операції.

29. Зовнішньоекономічний контракт, його структура, зміст та особливості укладання.

30. Проведення зовнішньоекономічних операцій в іноземній валюті.

31. Визначення ціни та умов платежу у зовнішньоекономічному контракті.

32. Валютні операції у зовнішньоекономічній діяльності.

33. Зовнішньоекономічні операції без перетину митного кордону України.

34. Господарська діяльність нерезидентів на митній території України.

35. Особливості оцінки ефективності операцій з переробки давальницької сировини у зовнішньоекономічній діяльності.

36. Кредитування у іноземній валюті – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності України.

37. Посередницька діяльність під час здійснення експортних операцій – суб'єктів ЗЕД України.

38. Аналіз та оцінка ризиків під час здійснення зовнішньоекономічної операції.

2.1. Приклад оформлення змісту курсової роботи за обраними темами

Тема "Економічна ефективність орендних (лізингових) операцій у зовнішньоекономічній діяльності"

ВСТУП

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ

1.1. Економічна сутність орендних операцій, їх види та форми

1.2. Аналіз ринку лізингових операцій в Україні

1.3. Державне регулювання лізингових операцій в Україні

2. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Порівняльний аналіз сучасних методів розрахунку економічної ефективності лізингових операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

2.2. Формування системи факторів оцінки економічної ефективності лізингових операцій

2.3. Оцінка економічної ефективності лізингових операцій на підприємстві

3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Розробка рекомендацій з удосконалення методики оцінки економічної ефективності лізингових операцій

3.2. Удосконалення законодавчої бази, яка регулює лізингові операції в Україні

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТОК

Тема "Особливості оцінки ефективності операцій з переробки давальницької сировини у зовнішньоекономічній діяльності"

ВСТУП

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕРОБКИ ДАВАЛЬНИЦЬКОЇ СИРОВИНИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Теоретичні аспекти давальницької сировини та оцінювання ефективності її переробки

1.2. Аналіз законодавства з державного регулювання операцій з переробки давальницької сировини

1.3. Вивчення динаміки даних про операції з переробки давальницької сировини у зовнішньоекономічних відносинах України

2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕРОБКИ ДАВАЛЬНИЦЬКОЇ СИРОВИНИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Методичне забезпечення оцінювання ефективності переробки давальницької сировини на підприємстві

2.2. Оцінка ефективності переробки давальницької сировини на підприємстві

2.3. Вивчення особливостей здійснення митного оформлення давальницької сировини

3. РОЗВИТОК МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕРОБКИ ДАВАЛЬНИЦЬКОЇ СИРОВИНИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Комплексне оцінювання економічної ефективності переробки давальницької сировини на підприємстві

3.2. Підвищення ефективності переробки давальницької сировини на підприємстві

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТОК

Тема "Валютні операції у зовнішньоекономічній діяльності"

ВСТУП

1. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність, характеристика та види валютних операцій

1.2. Особливості валютного ринку в Україні

1.3. Нормативне регулювання Національним банком України валютних операцій

2. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Аналіз здійснення валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

2.2. Проблеми здійснення окремих видів валютних операцій у сучасних умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства

2.3. Оцінка валютних ризиків під час проведення валютних операцій

3. ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Оптимізація розміру валютної позиції у процесі використання інструментів ф'ючерсних та опціонних валютних контрактів

3.2. Вивчення світового досвіду використання валютних інструментів у зовнішньоекономічній діяльності

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТОК

3. Методологічна основа виконання курсової роботи

У процесі написання курсової роботи студент повинен розкрити як

можна глибше та детальніше теоретичні питання обраної теми. Наукове дослідження має свої принципи, методи, техніку і технологію організації та проведення досліджень і оформлення їхніх результатів.

Головні принципи наукового дослідження – науковість та об'єктивність.

Науковість полягає в застосуванні єдиного або комбінації декількох теоретико-методологічних підходів, адекватності теорії, методів та статистичних процедур, ретельному аналізі фактів та врахуванні існуючих взаємозв'язків у процесі інтерпретації результатів і формулювання висновків.

Принцип об'єктивності виявляється в тому, що студент вивчає тему курсової роботи у нерозривному зв'язку з практикою, підтверджуючи їх статистичними даними та фактами. Студент у процесі виконання дослідження може використовувати матеріали з літературних джерел та офіційних статистичних даних.

Особливі вимоги висуваються до обсягу курсової роботи, загальний обсяг курсової роботи складає 40 – 45 сторінок формату А4, без урахування додатків.

4. Структура та оформлення курсової роботи

4.1. Структура курсової роботи

Структура курсової роботи включає наступні розділи: титульний аркуш (додаток – А), зміст курсової роботи, вступ, основний текст роботи, висновки, список використаних джерел, додатки.

У **змісті** курсової роботи зазначається назва розділів та підрозділів і сторінки, на яких вони розміщуються.

У **вступі** розкривається актуальність обраної теми курсової роботи, встановлюється проблема, визначається мета та задачі для її досягнення, вказується об'єкт дослідження та предмет. Об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та обране для вивчення. Предмет міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки

предмет дослідження визначає тему курсової роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Указуються вітчизняні та зарубіжні науковці, які фундаментально вивчали зазначену тему, називаються проблеми, які до теперішнього часу залишаються дискусійними та маловивченими.

Вступ повинен бути коротким та інформативним (до 2 сторінок).

В **основному змісті** курсової роботи (3 розділи, які поділяються на 2–3 підрозділи обсягом 25 – 30 сторінок) висвітлюються основні завдання, які підпорядковуються загальній меті курсової роботи та розкривають сутність обраної теми. Розділи та підрозділи повинні бути органічно взаємопов'язаними і мати приблизно однаковий обсяг.

У **першому розділі** викладається сучасний стан вивчення досліджуваної проблеми на макрорівні, тобто на рівні держави, галузі або регіону. Проводиться теоретичний аналіз підходів до визначення економічних термінів, встановлюються їх переваги та недоліки, узагальнюються погляди, аргументується власна точка зору, оцінюються основні статистичні дані, які характеризують тему курсової роботи.

Статистичні дані, які характеризують стан проблеми за обраною темою курсової роботи, подаються в таблицях і на графіках.

Також у першому розділі вивчається правове забезпечення здійснення обраної теми.

Другий розділ носить прикладний характер і спрямований на розвиток практичних навичок і умінь, якими має володіти фахівець за напрямом підготовки "Менеджмент".

У даному розділі курсової роботи наводиться загальна техніко-економічна характеристика підприємства та виконується економічний аналіз його діяльності за напрямками згідно з обраною темою та об'єктом дослідження, а також передбачається глибокий аналіз конкретних фактичних матеріалів на мікрорівні, тобто підприємства. Він ґрунтується на теоретичних положеннях і результатах дослідження, проведеного в першому розділі курсової роботи. Наводиться характеристика підприємства, його основні напрями роботи, які повинні бути пов'язані з темою роботи. Вивчаються особливості проведення обраної теми на підприємстві, встановлюються основні переваги та проблеми організації (застосування, оцінки, управління та ін.) на підприємстві. Розраховується ефективність їх здійснення.

Обов'язковою вимогою у процесі виконання курсової роботи є узагальнення вивченого матеріалу, а саме: таблиці, графіки, розрахунки повинні супроводжуватися коментарями, аналітичними висновками. Формулювання висновків припускає опис виявлених тенденцій, розкриття причин зміни показників тощо.

У третьому розділі курсової роботи студент викладає напрямки вдосконалення досліджуваної проблеми із застосування закордонного досвіду та наведеного матеріалу у першому та другому розділах. Розробляється власна методика, на основі якої проводяться розрахунки.

Висновки курсової роботи є лаконічними до 2 сторінок та повинні містити основні результати дослідження із зазначенням кількісних і якісних показників. Наводяться основні положення теоретичної і практичної частин, приводяться найбільш істотні висновки, формулюються рекомендації керівникам підприємств або установ. У висновках варто також зазначити сферу застосування результатів роботи і дати оцінку короткострокових перспектив та довгострокових тенденцій розвитку досліджуваних явищ.

Наприкінці кожного розділу підводяться підсумки окремого етапу дослідження і наводяться висновки, які узагальнюють виконану в ньому роботу.

Список використаних джерел містить перелік джерел інформації, на які в курсовій роботі робляться посилання і виноски. Список літератури оформляється відповідно до бібліографічних вимог і має включати законодавчі акти, сучасні вітчизняні та зарубіжні видання і публікації, а також Інтернет-ресурси. Загальна кількість джерел інформації, використаних для написання курсової роботи, повинна бути не менше 30.

У **додатках** наводяться матеріали роботи, які носять допоміжний характер: таблиці, графіки, діаграми, схеми, зовнішньоекономічний контракт, звітність підприємств, інструкції, проміжні розрахунки, довідкові дані, первинна інформація тощо. У тексті роботи обов'язково повинні бути посилання на додатки.

4.2. Вимоги до оформлення курсової роботи

Курсова робота оформлюється за допомогою комп'ютера – текст друкується з одного боку аркуша паперу стандартного формату А4 до тридцяти рядків на сторінці.

Абзацний відступ має бути однаковим по всій роботі і дорівнювати 5 знакам (приблизно 1,25 см), вирівнювання основного тексту – по ширині.

Шрифт друку повинен бути чітким, рядок – чорного кольору середньої жирності. Під час комп'ютерного набору тексту слід використовувати шрифт Times New Roman 14. Міжрядковий інтервал – множина 1,5. Під час оформлення таблиць та рисунків допускається використання 12 розміру шрифту. Міжрядковий інтервал у таблиці може бути від 1,1 до 1,3.

Текст курсової роботи повинен бути надрукований з обов'язковим додержанням таких відступів від краю аркуша: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній та нижній – 20 мм.

У процесі виконання робіт необхідно дотримувати рівномірну щільність, контрастність і чіткість зображення по всій роботі. У роботі повинні бути чіткі лінії, літери, цифри та інші знаки. Усі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути однаково чорними по всій роботі.

Окремі слова, формули, знаки, що вписуються у текст, повинні бути чорного кольору, щільність вписаного тексту повинна бути максимально наближеною до щільності основного тексту.

Перша сторінка – це титульний аркуш, його не нумерують.

Друга сторінка – це зміст курсової роботи, на ньому також не проставляють номер сторінки.

З третьої сторінки починається вступ роботи та ставиться номер сторінки – 3.

Назва кожного розділу друкується великими літерами (ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ). Заголовки структурних частин роботи варто розташовувати в центрі без крапки наприкінці.

Усі розділи роботи починаються з нової сторінки, новий підрозділ починається з тієї ж сторінки, на якій закінчився попередній, залишивши відступ у два рядки.

Остання сторінка кожного розділу має бути заповнена текстом не менше ніж на 2/3 сторінки.

У кінці курсової роботи слід додати пустий аркуш для зауважень керівника.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул подають арабськими цифрами.

Номер сторінки проставляється у верхньому правому куті.

Перед заголовком розділу ставлять його номер арабською цифрою без слова "розділ" та знаку №.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка.

Ілюстрації і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Назву ілюстрації розташовують під нею з абзацного відступу. Наприклад:

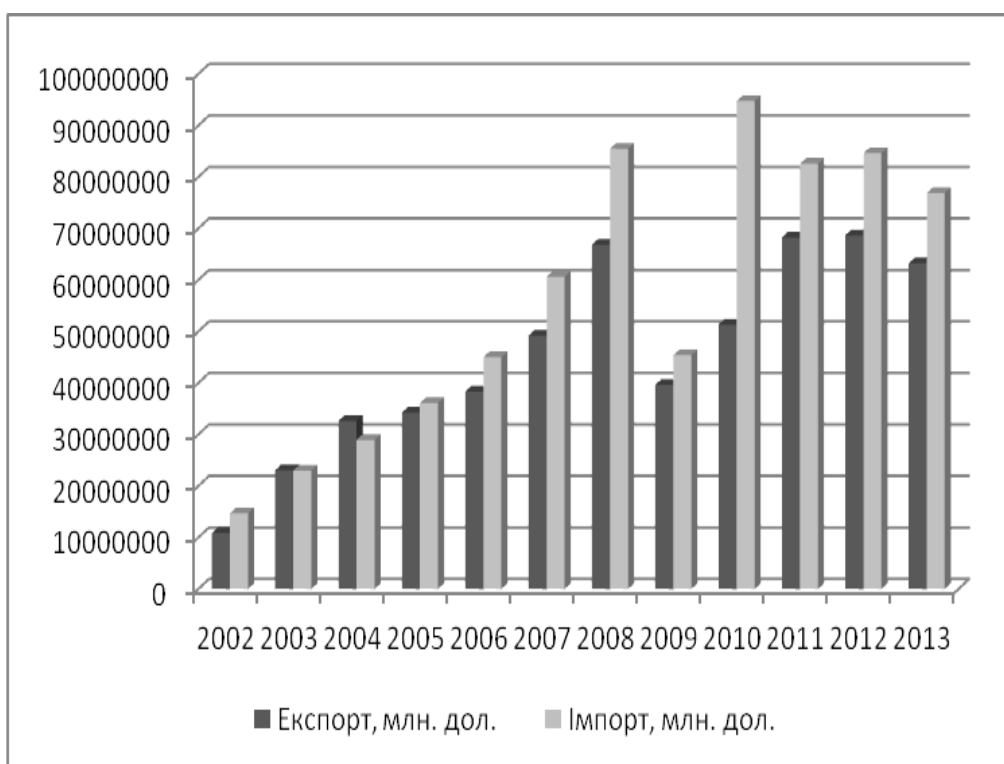
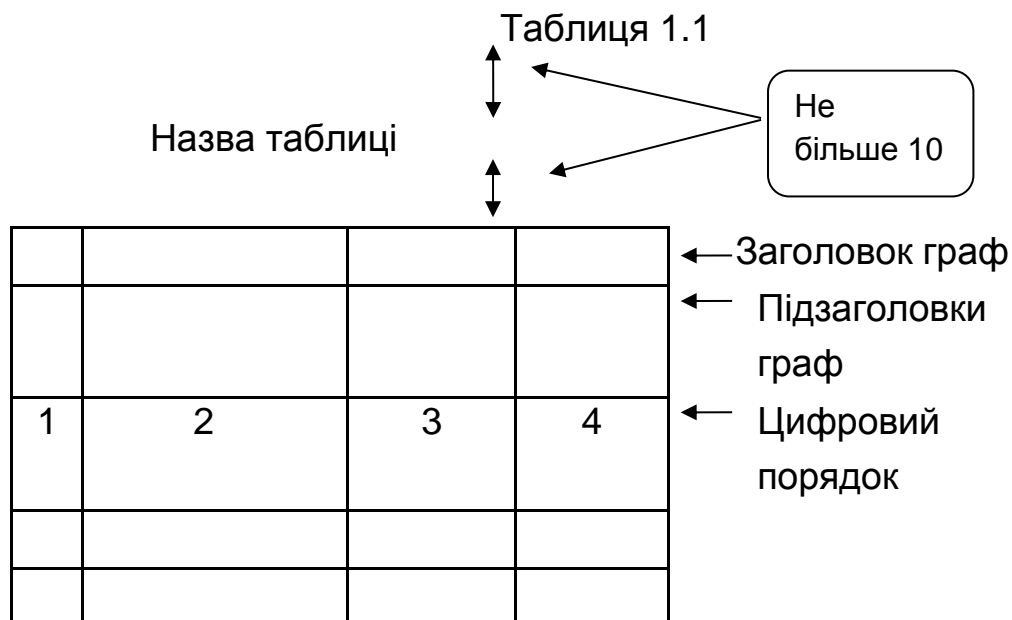

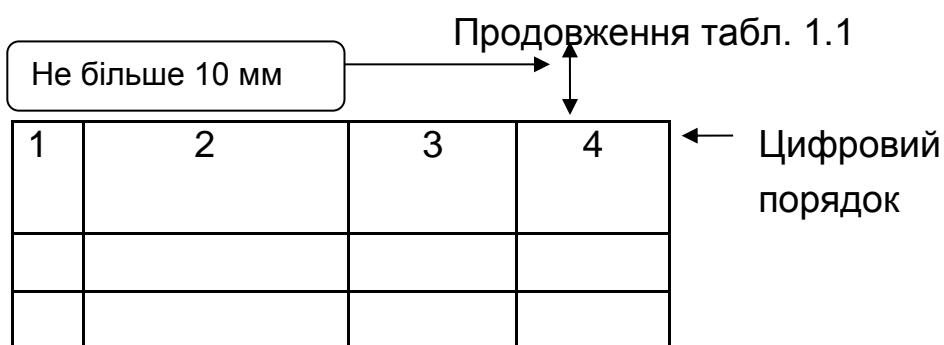
Рис. 1.1. Динаміка експортно-імпортних операцій за період з 2002 по 2013 рік

Таблиці повинні мати назву, яку розміщують над таблицею

симетрично до тексту. В правому верхньому куті над відповідним заголовком розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, наприклад: "Таблиця 1.1" (перша таблиця першого розділу). Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких. Нижче наведений приклад побудови таблиці.

Під час перенесення частини таблиці на іншу сторінку пишуть слова "Продовження табл." і вказують номер таблиці, наприклад "Продовження табл. 1.1", нумерація стовпчиків таблиці у цьому випадку і буде шапкою таблиці. Наприклад:

Відстань між попереднім та наступним текстом і таблицею повинна дорівнювати 1 рядку (не більше 10 мм).

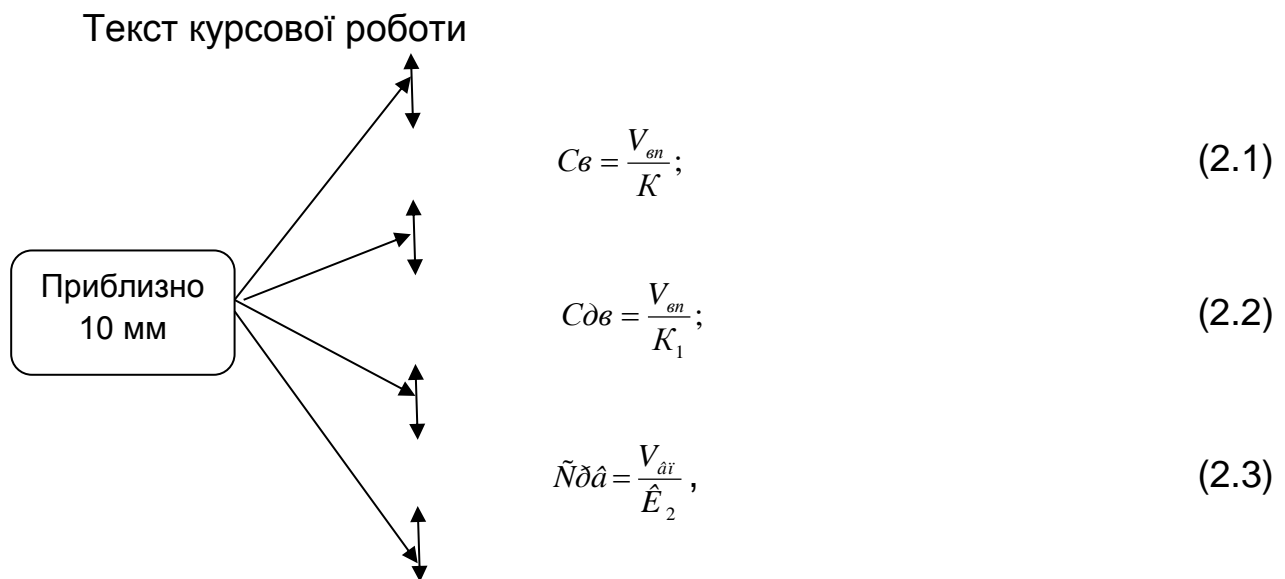
Формули та рівняння розташовують у центрі рядка безпосередньо

після тексту, в якому вони згадуються.

Вище та нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (1.4) (четверта формула першого розділу). Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони подані у формулі.

Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки. Зразок оформлення формул у тексті:

де $C_{\text{в}}$, $C_{\text{дв}}$, $C_{\text{рв}}$ – відповідно середньочасовий, середньоденний та середньорічний виробіток;

$V_{\text{вп}}$ – об'єм виробленої продукції;

K – кількість люд./год. відпрацьованих за даний період;

K_1 – кількість люд./год. відпрацьованих усіма робітниками підприємства;

K_2 – середньооблікова кількість робітників.

У процесі написання курсової роботи студент повинен давати **посу-**

лання на джерела та матеріали, що наводяться в роботі. Посилання дають змогу перевірити достовірність відомостей.

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за списком літератури, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, "...у працях [23 – 30]..." або "...у роботі [11, с. 135]...", або просто вказати номер джерела біля запозиченого тексту [6].

При посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, хлюстрації, таблиці, формули, рівняння або додатки зазначають їх номери. Наприклад:

"...у розділі 1..." або "...відповідно до підрозділу 1.3..."

"...на рис. 1.5..."

"...у табл. 1.3..." або "...згідно з табл. 2.2...", "... (див. табл. 3.2) ..."

"...за формулою (1.1)..."

"...у додатку А..." або "... (додаток Б)."

Список використаних джерел складається у такій послідовності:

- Конституція України;
- Закони України;
- Укази Президента;
- Постанови Верховної Ради України;
- Постанови Кабінету Міністрів України;
- інструкції та нормативні акти, видані міністерствами та іншими державними установами;
- наукова, навчально-методична та спеціальна література (у тому числі газетні та журнальні статті), видана українською та російською мовами в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- література, видана іноземними мовами;
- посилання на інтернет-ресурси.

Приклад оформлення відомостей подано у додатку Б.

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи та розміщують у порядку появи посилань на них у тексті. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований зверху симетрично відносно тексту сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ,

наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Єдиний додаток позначається як додаток А.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "рис. А.2" – другий рисунок першого розділу додатка А. Або якщо додаток поділено на розділи: "рис. А.2.1" – перший рисунок другого розділу додатка А.

5. Критерії оцінювання курсової роботи з навчальної дисципліни "Техніка і організація зовнішньоекономічних операцій"

Курсова робота – це **окремий** заліковий кредит навчальної дисципліни, що **оцінюється як самостійний** вид навчальної діяльності студента [5].

Курсова робота з навчальної дисципліни "Техніка і організація ЗЕО" оцінюється за 100-бальною шкалою згідно з кваліфікаційними вимогами до бакалаврів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання.

Оцінка курсової роботи (проекту) формується на основі розробленого тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" та включає формальний та змістовий критерії:

1. До формальних критеріїв належать: дотримання термінів здачі завершеної роботи, правильність оформлення, грамотність структурування роботи, наявність посилань, наявність ілюстраційних матеріалів, використання сучасної літератури та ін. Оцінка за формальними критеріями не повинна перевищувати 20 балів зі 100 можливих.

2. До змістових критеріїв належать: актуальність теми, збалансованість розділів роботи, правильність формулювань цілей і завдань дослідження, відповідність змісту заявленої теми, ступінь самостійності, наявність елементів наукової новизни, практична цінність роботи, знання новітньої літератури і т. п. Оцінка за змістовним критерієм не повинна перевищувати 45 балів зі 100 можливих.

3. До організаційних критеріїв відноситься своєчасність подання роботи на перевірку та до захисту, а також вміння захистити наукові

доробки курсової роботи. Тобто оцінюється вміння студента подати матеріал, його ораторське мистецтво, володіння термінологією в усному мовленні, вміння переконувати, відповіді на питання за темою роботи і т. п. Оцінка за захист не повинна перевищувати 15 балів. Усі оцінки вносяться в оцінювальний аркуш.

4. Студент отримує 20 балів за опублікування результатів наукового дослідження у наукових журналах за темою курсової роботи.

5. Якщо студент за курсову роботу набирає менше 50 балів, то вона не зараховується.

Структура оцінки курсової роботи

	Критерії оцінки курсових робіт (проектів)	Бали
Формальні критерії	Оформлення роботи згідно з вимогами	5
	Правильне формування структури курсової роботи	5
	Ілюстроване представлення результатів роботи	5
	Використання сучасної наукової літератури та законодавства	5
Змістовні критерії	Вміння обґрунтувати актуальність теми та оригінальність виконання	5
	Практична значущість отриманих результатів	10
	Логічність, вміння узагальнювати, робити висновки	10
	Використання можливостей лабораторного обладнання, програмного забезпечення тощо	10
	Наявність елементів удосконалення методики оцінки та аналізу обраного аспекту. Наукова дискусія з формування власної точки зору	10
Ізаційні критерії	Своєчасність написання роботи	5
	Вміння захистити результати курсової роботи	10

	Публікація за темою курсової роботи	20
	Підсумковий рейтинговий бал з курсової роботи	100

6. ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 3008 – 95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. – К. : Держстандарт України, 1995. – 36 с.

2. Ієрархічна система експертизи дисертаційних робіт: економічні спеціальності / автори-упорядники: В. С. Загорський, докт. екон. наук, проф.; О. М. Тищенко, докт. екон. наук, проф. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 112 с.

3. Методичні рекомендації до оформлення курсових, дипломних та науково-дослідних робіт для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / укл. Г. Е. Яковлева. – Х.: Вид. ХДЕУ, 2005. – 36 с.

4. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців / укл. М. В. Афанасьєв; [Наукове керівництво докт. екон. наук, проф. В. С. Пономаренка. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2008. – 244 с.

5. Тимчасове положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв; наукове керівництво д.е.н., проф. Пономаренко В. С. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013 – 144 с.

Додатки

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Кафедра міжнародної
економіки та менеджменту
ЗЕД

Курсова робота

з навчальної дисципліни "Техніка і організація ЗЕО"
на тему "Валютні операції у зовнішньоекономічній діяльності"

Виконав:
студент 3 курсу
групи
факультету МЕВ

І. І. Петров

Перевірив:
к.е.н., доцент

О. М. Котиш

Харків, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Додаток Б

Нормативно-правові акти

1. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.91 р. № 959-XII.
2. Закон України "Про єдиний митний тариф" від 05.02.92 р. № 2097-XII.
3. Закон України "Про митний тариф України" від 05.04.2001 р. №2371-III.
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. №4495-VI.
5. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18.05.73 р.
6. Декрет КМУ "Про систему валютного регулювання та валютного контролю" від 19.02.93 р. №15-93 – Декрет № 15-93.

Основна література

1. Алексеев И. С. Внешнеэкономическая деятельность / И. С. Алексеев. – М. : Дашков и К, 2009. – 304 с.
2. Бабин Э. П. Основы внешнеэкономической политики / Э. П. Бабин. – М. : Экономика, 1997. – 126 с.
3. Баринов В. А. Внешнеэкономическая деятельность / В. А. Баринов. – М. : Форум, 2009. – 192 с.
4. Бахрамов Ю. М. Организация внешнеэкономической

деяльності. Особенности менеджмента : учебн. пособ. / Ю. М. Бахрамов, В. В. Глухов. – СПб. : Изд. "Лань", 2001. – 448 с.

5. Войцещук А. Д., Митна політика: фіскально-регулюючий аспект / А. Д. Войцещук, І. О. Іващук. – К. : В-во ТОВ ВД "Мануфактура", 2005. – 160 с.

6. Георгіаді Н. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти : навч.-метод. посібн. / Н. Г. Георгіаді. – Л. : Інтеллект-Захід, 2006. – 260 с.

7. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – вид. 3-тє, перероб. та допов. – К. : Центр навч. літ., 2008. – 432 с.

Закінчення додатка Б

8. Гребельник О. П. Основи митної справи : навч. посібн. / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 600 с.

9. Громова Н. М. Внешнеторговый контракт = Contracts in Foreign Trade : учеб. пособ. / Н. М. Громова. – М. : Юристъ, 2003. – 141 с.

10. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посібн. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.

11. Дубініна А. А. Митна справа : підручник / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.

12. Дубініна А. А. Основи митної справи в Україні : навч. посібн. / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 360 с.

13. Жорін Ф. Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем) : навч. посібн. / Ф. Л. Жорін. – К. : КНЕУ, 2001. – 248 с.

14. Жуано Даніель. Світова організація торгівлі / Даніель Жуано; пер. з франц. – К. : "К.І.С", 2006. – 120 с.

15. Карамбович І. М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України : монографія / І. М. Карамбович. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 281 с.

16. Назаренко В. М. Таможенное оформление внешнеэкономической деятельности / В. М. Назаренко, К. С. Назаренко. – М. : Экзамен, 2001. – 768 с.

17. Основи митної справи : навч. посібн. / за ред. П. В. Пашка. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2002. – 318 с.

18. Приймаченко Д. В. Митна політика держави та її реалізація митними органами : монографія / Д. В. Приймаченко. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2006. – 332 с.

19. Ростовский Ю. М. Внешнеэкономическая деятельность / Ю. М. Ростовский, В. Ю. Гречков. – М. : Магистр, 2008. – 592 с.

20. Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції : підручник / Л. В. Руденко. – вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 632 с.

21. Світова організація торгівлі: проблеми та перспективи вступу : монографія / за ред. А. В. Череп. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. – 331 с.

Зміст

Вступ.....	3
1. Порядок організації виконання та захисту курсової роботи.....	4
1.1. Загальні методичні рекомендації.....	4
1.2. Порядок виконання курсової роботи.....	5
2. Рекомендована тематика курсових робіт	7
2.1. Приклад оформлення змісту курсової роботи за обраними темами	9
3. Методологічна основа виконання курсової роботи.....	11
4. Структура та оформлення курсової роботи.....	12
4.1. Структура курсової роботи	12
4.2. Вимоги до оформлення курсової роботи.....	14
5. Критерії оцінювання курсової роботи з навчальної дисципліни "Техніка і організація зовнішньоекономічних операцій"	20
6. Перелік використаних джерел.....	22
Додатки.....	23

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни**

**"ТЕХНІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ
ОПЕРАЦІЙ"**

**для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Укладач **Котиш** Олена Миколаївна

Відповідальний за випуск **Піддубний** І. О.

Редактор **Лященко** О. Г.

Коректор **Маркова** Т. А.

